

Бердянський державний педагогічний університет

ОСВІТА І СУСПІЛЬСТВО V

Міжнародний збірник наукових праць

*За загальною редакцією
Тетяни Несторенко
Ренати Бернатової*

Бердянськ – 2020

Бердянський державний педагогічний університет

ОСВІТА І СУСПІЛЬСТВО V

Міжнародний збірник наукових праць

За загальною редакцією

Тетяни Несторенко

Ренати Бернатової

Бердянськ – 2020

ISBN 978-83-66567-00-9

*Рекомендовано Вченою радою гуманітарно-економічного факультету
Бердянського державного педагогічного університету
(протокол № 9 від 25.02.2020 р.)*

Освіта і суспільство V: Міжнародний збірник наукових праць / Під ред. Т. Несторенко, Р. Бернатової. Бердянський державний педагогічний університет. – Ополе: видавництво Вищої школи управління і адміністрації в Ополе, Польща. – 422 с., іл., табл., бібл. ISBN 978-83-66567-00-9.

Рецензенти:

*prof. PaedDr. Йозеф Ліба, PhD. (Словаччина)
к.і.н., доц. Тамара Макаренко
проф. WSZiA Тадеуш Покуса, PhD. (Польща)*

Редакційна колегія

*doc. RNDr. Рената Бернатово, PhD. (Словаччина)
doc. Ing. Яна Бургерова, PhD. (Словаччина)
д.е.н., проф. Павло Захарченко
mgr. Юзеф Качмарек (Польща)
к.е.н., доц. Олександр Несторенко
к.е.н., доц. Тетяна Несторенко
doc. PaedDr. Аліца Петрасова, PhD. (Словаччина)
Ядвіга Ратайчак, PhD. (Польща)
Славомір Шліва, PhD. (Польща)*

*За зміст, достовірність фактів, дат, назв і оформлення
літературних джерел автори статей відповідають особисто.*

Видавництво

*Вища школа управління і адміністрації в Ополе
46-020 Польща, Ополе, вул. Неджялковського, 18*

© Т. Несторенко, Р. Бернатово, 2020.

© Автори статей, 2020.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
ДОШКІЛЬНА І ПОЧАТКОВА ОСВІТА	8
Їudmila Belásová. Písanie ako súčasť ranej a elementárnej gramotnosti	8
Silvia Bratková. Okruhy výchovy k zdraviu v kontexte školskej edukácie	17
Vladimír Fedorko. Kompetencie tvorivého učiteľa etickej výchovy v primárnej škole	25
Jana Hnatová. Presah učebných štýlov žiakov do výučby matematiky podporovanej začlenením hudobných elementov	33
Jana Hnatová, Marek Mokriš. Sebahodnotenie kognitívneho výkonu študentov predškolskej a elementárnej pedagogiky v téme nepolyadické číselné sústavy	41
Lucia Mikurčíková. Hra na dobré správanie: behaviorálny prístup v znižovaní problémového správania v podmienkach školských tried	51
Monika Miňová. Portfólio dieťaťa v predprimárnom vzdelávaní	58
Mária Podhájecká, Vladimír Gerka. Digitálne technológie v edukačnom procese v materskej škole	66
Milica Sabol. Postup tvorby elektronickej myšlienkovvej mapy „Les“ v prezentačnom programe Prezi	75
Вікторія Імбер, Анастасія Дзюбенко. Нестандартні завдання з математики як засіб розвитку евристичного мислення учнів початкової школи	85
Вікторія Імбер, Сніжана Поворознюк. Застосування евристичних методів навчання на уроках математики в початковій школі	89
СЕРЕДНЯ ОСВІТА	93
Роман Банак. Створення навчально-інформаційного середовища як важливий чинник реалізації інституціональної стратегії інноваційності навчання у закладах середньої освіти	93
Олена Войналович. Перспективи застосування інноваційних форм навчання на уроці фізичної культури	99
Наталія Грона. Соціокультурний компонент вивчення лексики і фразеології в середній загальноосвітній школі	106
Олена Маркова. Самостійна робота як передумова виникнення стійкого інтересу в учнів підліткового віку до занять фізичною культурою	118
Сергій Панкевич. Роль базових знань з фізики коливального руху при вивченні біофізики в медичних навчальних закладах I-II рівня акредитації	127

ПЕДАГОГІКА ВИЩОЇ ШКОЛИ	132
Olena Kryvda. Relevance of use innovative projects in educational institutions as a development tool educational organization	132
Juraj Lukac. The lexical approach in efl classroom	137
Liudmyla Podvorna. Ways of independent work activation in foreign language teaching	144
Наталя Аксакова. Впровадження сучасних освітніх технологій в професійній освіті	149
Андрій Гриценко. Визначення концептуальних підходів формування професійної компетентності майбутніх учителів історії з використанням мультимедійних технологій	155
Альона Дяденчук, Наталя Пшенична. Формування уявлень про нанотехнології на заняттях фізики та хімії	161
Татьяна Зубро. Реализация программы Erasmus + в Словакии: отдельные аспекты	165
Ольга Козій. Роль читання в процесі вивчення іноземної мови. Проблема відбору текстів	170
Ірина Меленець. QR-код як інструмент створення сучасного освітнього середовища	177
Володимир Пантелєєв, Тетяна Сакада. Мотивація високого рівня математичних знань від школярів до студентів закладів вищої освіти	181
Володимир Радкевич. Інтеграція мистецьких дисциплін у педагогіці (Формування всебічно-розвиненої особистості майбутніх учителів початкових класів засобами взаємодії мистецьких дисциплін)	189
Ганна Смоляк. Метод проектів як засіб формування комунікативної компетентності студентів	203
 СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА	 210
Patricia Šimková. Podpora čitateľskej kompetencie u žiakov s mentálnym postihnutím	210
 ЕКОНОМІКА І ОСВІТА	 224
Olena Pryiatelchuk. Characteristics and prospects of cooperation of Ukraine with the offshore jurisdictions	224
Наталія Трушкіна, Наталя Ринкевич. Підготовка та підвищення кваліфікації кадрів як шлях трансформації організаційної культури підприємств транспортної сфери	230
Олена Чередніченко, Анастасія Фурсова. До питання конвергенції освіти та бізнесу	241

УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ	246
Володимир Бех, Тетяна Жижко, Юлія Бех. Системне мислення у горизонті потреб менеджменту, бізнесу, науки і освіти	246
Микола Кравченко, Любов Кравченко. Механізм державного управління професійної (професійно-технічної) освіти	252
Яна Сичікова, Олександр Несторенко, Філіп Покуса, Івона Мстовська. Застосування методології IDEF0 для побудови моделі управління якістю	255
 КОМУНІКАЦІЯ І ЛІТЕРАТУРНА ОСВІТА	 262
Bibiána Hlebová. Detská rómska literárna postava z pohľadu emocionálneho prežívania pocitu rasovej diskriminácie v multikultúrnej výchove	262
Władysław Wornalkiewicz. Aplikacje mobilne w logistyce	277
Władysław Wornalkiewicz. Programy edycji metadanych	288
Алла Найда. Національна специфіка перекладу фразеологізмів	300
Валентина Тимкова. Формування мовно-комунікативної компетентності у професійному становленні фахівця	308
 МУЗИКА І МИСТЕЦТВО В ПЕДАГОГІЦІ	 314
Klaudia Angelovičová. Rozvoj hudobných schopností u detí mladšieho školského veku	314
Slavomír Capek. Návrh metodologických východísk a potenciálnych inšpiračných okruhov pre témy architektúry vo výtvarnej edukácii žiakov mladšieho školského veku	323
Anna Derevjaníková. Tradičná ľudová hudobná kultúra a školské kurikulum	339
Martin Dzurilla. Hudobný digitálny obsah v primárnej hudobnej výchove	347
Zuzana Kentošová. Skladateľský rukopis Juraja Hatrika v zborovej tvorbe pre deti a mládež	353
Alena Sedláková. Vyučovacie metódy vo výtvarnej výchove	364
Zuzana Sláviková. Hudobný zážitok ako východisko pre formovanie hudobného vkusu a hodnotovej orientácie	372
Лариса Гайдай, Світлана Челало. Роль музичного супроводу на заняттях з ритміки і хореографії	380

ФОРМУВАННЯ МОВНО-КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ПРОФЕСІЙНОМУ СТАНОВЛЕННІ ФАХІВЦЯ

FORMATION OF LANGUAGE-COMMUNICATIVE COMPETENCE IN THE PROFESSIONAL ESTABLISHMENT OF A PROFESSIONAL

Валентина Тимкова

Valentyna Tymkova

Анотація

У статті обґрунтовано значущість культури наукової української мови у формуванні мовно-мовленнєвої компетентності майбутнього фахівця освітньої галузі, окреслено критерії його готовності продукувати тексти наукового стилю та жанру; з'ясовано мету, завдання, проблематику, основні поняття і категорії дисципліни. Йдеться про взаємозалежність розумової та мовної культури. Розвинуті мовні навички – запорука правильного, творчого мислення. Для вченого вони є професійною необхідністю, бо допомагають не тільки поширювати, а й створювати наукові ідеї. Попри не середній рівень володіння нормами наукового стилю лишається незадовільним, а проблема його підвищення – актуальною.

Annotation

The article reveals the importance of the culture of the scientific Ukrainian language in the formation of the language and speech competence of the future specialist in the educational field, outlines the criteria for his or her willingness to produce texts of the scientific style and genre; the purpose, objectives, problems, basic concepts and categories of the discipline have been clarified. It deals with the interdependence of mental and linguistic culture. Developed language skills are the key to correct, creative thinking. For the scientist, they are a professional necessity because they help not only to disseminate but also to generate scientific ideas. Despite the average level of mastery of the norms of the scientific style remains unsatisfactory, the problem of raising it remains urgent.

Ключові слова: науковий стиль; наукове мислення; мовна майстерність; норми української мови.

Key words: scientific style; scientific thinking; language skills; the cultural level of the scientific Ukrainian language.

Вступ

Мовна майстерність – потужний рушій для поширення наукових ідей і теорій. Надає вона вченому й такий важливий козир, як можливість працювати в жанрі навчальної та науковопопулярної літератури. У творах цих жанрів завжди була потреба. Науковий текст сьогодні, безсумнівно, набуває ознак дискурсу, оскільки функціонує як комунікативно-прагматичний зразок мовленнєвої поведінки в науковій сфері, як синтез теоретичних знань і знань прикладного змісту, пізнавального досвіду людства. Мова наукового тексту

розглядається як знаряддя досягнення науковцем успіху, успішної презентації результатів наукового дослідження, як засіб комунікативної сумісності науковців, оптимізації інтерактивних стосунків мовців у науковій комунікативній сфері. Однак дещо відкритою залишається проблема взаємозв'язку мовної компетентності молодого науковця із дискурсною (комунікативною) та культурною.

Однією зі спроб розв'язати цю проблему є вивчення навчальної дисципліни «Українська мова в науці», яку пропонують здобувачам освітньо-наукового рівня «доктор філософії. Майбутній фахівець-науковець має знати основні ознаки і якості наукового мовлення, володіти фонетичними, орфоепічними, акцентуаційними, орфографічними, лексичними, словотвірними, синтаксичними, стилістичними, пунктуаційними нормами української мови, опанувати закони наукового мовлення. Крім того, науковцеві-початківцю необхідно знати й основні стандарти, чинні нормативні документи щодо оформлення науково-дослідних робіт; слід набути вмінь працювати з текстами наукового стилю, відшукувати необхідні для наукового дослідження відомості в сучасному інформаційному просторі.

Аналіз досліджень і публікацій

Відомості про науковий стиль, його мету, призначення, основні функції, мовні ознаки знаходимо в науковому доробку Н. Бабич, І. Білодіди, П. Дудика, А. Коваль, Л. Мацько, В. Перебийніс, Г. Сагач, І. Чередниченка, Л. Щерби та інших. Питанням культури української мови присвячені праці Н. Бабич, С. Єрмоленко, А. Коваль, Л. Кравець, Л. Мацько, О. Ожигової, О. Пономарева, Л. Ставицької та інших науковців. Таким чином, **метою** публікації є: з'ясувати роль і місце культури наукової української мови в системі мовознавчих дисциплін та у професійному становленні фахівця, у формуванні його мовно-комунікативної, стилістичної компетентності; окреслити критерії готовності майбутніх спеціалістів наукової галузі знань до написання наукової роботи; обґрунтувати мету, завдання, проблематику дисципліни «Українська мова в науці».

Постановка проблеми

Українська мова як суспільне явище відображає ті історичні зміни, що відбуваються в тому чи іншому соціально-історичному періоді: розвиваються словесні конструкції, з'являються нові слова, простежується перехід слів з окремих терміносистем у загальноживану лексику і навпаки, спостерігаються зміни в закономірностях функціонування мови в різних сферах суспільного життя, і науковій зокрема. Зміни вимагають від користувачів мовою свідомого ставлення до мовних явищ, формування установної готовності (за Л. Виготським, фіксоване відношення між мотивом і мовленням, інтенція), аттitudної установки (attitudinaladverb) щодо оцінки мовцем змісту, «установки, яка відображається в семантичній і прагматичній структурі мовних висловлень, керує діяльністю людини, зокрема, й мовленнєвою») [3, с. 47].

Це передбачає розуміння й усвідомлення комунікантом передусім змісту таких лінгвістичних понять, як: мова, мовлення, національна українська мова, літературна мова, сучасна українська мова, мовна норма, культура мови, наукова мова, культура наукової мови, закони наукового мовлення, науковий текст, мовленнєве наукове спілкування, комунікативна компетентність тощо.

Чи потрібна стильова майстерність сучасному вченому? Здавалося б, мовне оформлення наукового твору не повинне бути самоціллю, головне у творі – зміст, тобто нові факти, свіжа думка, оригінальна теорія. Це правильно. Але справедливо й те, що за допомогою мови вчений оповіщує колег про результати своєї праці. Без цього останнього – за часом, але не важливістю! – етапу процес творення нових знань (а саме це і є метою науки) залишатиметься незавершеним. Доповіді, лекції, дискусії на конференціях і семінарах, інші форми усного спілкування відіграють у розвиткові науки істотну роль. Проте чи можуть

вони за своєю комунікативною потужністю дорівнятися до написаної та опублікованої праці? Навряд. Адже писемний текст охоплює незмірно ширшу аудиторію, яка з часом тільки збільшується, а потрапляючи в усвітню мережу стає практично необмеженою. Виходить, для науковця слово – робоче знаряддя. І воно вимагає такої ж уваги, як і інші знаряддя наукового ремесла. Коли вчений наполегливо опановує виражальні можливості мови, а потім уміло послуговується ними, він, по суті, виконує роботу не менш важливу, ніж осмислення праць попередників, висунення гіпотез, пошук фактів, розбудова й доведення теорії тощо. Звуковий лад мови обмежений кількадесятьма фонемами. Але з них утворюється кількост тисяч слів, з яких можна збудувати безліч оригінальних речень і текстів. Будь-яка нова думка чи ситуація піддаються описові мовними засобами. Саме тому М. І. Жинкін називав мовлення *творчою* функцією людської психіки [4: 6]. А коли так, то вченого ця функція має бути розвинена не гірше за інші потрібні в науці функції психіки – увагу, уяву, фантазію, інтуїцію, інтелект, пам'ять, творче мислення. Тим-то мовне оформлення наукових праць не варто сприймати як допоміжний етап, як дрібницю, що її цілком можна довірити літературному редакторові.

У середньовічній Європі вміння вправно писати, добре говорити й правильно мислити входили в ідеал освіченої людини. Не випадково тогочасний початковий ступінь освіти, так званий тривіум, складався з граматики, риторики й діалектики (логіки). Ці науки закладали підмурівок для подальшого розумового розвитку, а тому були чи не головними предметами в університетах. М. В. Ломоносов мав усі підстави назвати славнозвісну «Граматику словенську» Мелетія Смотрицького «вратами своєї вченості» [цит. за: 6: 23].

Нові часи не тільки не зруйнували цей ідеал, а утвердили його ще більше. Сьогодні мовна вправність, або, кажучи сучасною термінологією, комунікативна компетенція, лишається неодмінною умовою високої кваліфікації в науці. Хоч учений не журналіст і не письменник, йому теж годі обійтися без мистецтва слова. Його професійний обов'язок – не тільки глибше опанувати обраний фах, а й наполегливо підвищувати власну мовну культуру. Будь-яка мовна помилка, стилістична невірність, недоопрацьованість тексту – це неповага до читачів. Неетично звалювати на їхні плечі роботу з видобування раціонального зерна з погано написаного твору. Не кажучи вже про те, що такий твір підриває довіру до автора, кидає тінь на його професійну репутацію. Відповідає науковець і за розвиток літературної мови загалом. Звісно, у фаховій літературі коло читачів вужче, ніж у газети чи художнього твору. Утім кожна наукова публікація (безвідносно до її тиражу або читачької аудиторії) стає фактом мовного життя. А це означає, що її автор уносить свою лепту в зміцнення та вдосконалення літературної мови, виступає охоронцем її цілісності, краси й чистоти, чинником її дальшого поступу. Але відчуття такої високої відповідальності – не єдиний і, мабуть, не головний стимул для вченого дбати про мовну майстерність. Ідеться про його *особисту* зацікавленість. Чим вправніша й досвідченіша людина в мові, тим швидше, ясніше й точніше здатна вона передати потрібний зміст, найрізноманітніші відтінки й переходи думки. Глибока обізнаність із арсеналом виражальних засобів дає змогу говорити й писати гнучко, стисло й цікаво. Грамотна людина впевнено орієнтується в потоці фахової інформації, їй легше поповнювати запас знань і ділитися ними з іншими. У результаті зростає її творча активність і продуктивність праці. Від рівня мовних навичок чималою мірою залежить успіх науковця на професійній ниві. В умовах, коли наука живе за законами конкуренції, а фінансується на конкурсних засадах, вміння писати змістовно й переконливо годі переоцінити. Добре написана стаття чи монографія привертає увагу не лише тих, хто теж працює над цією проблемою, а й фахівців суміжних галузей і навіть інших наук. Якщо праця вразила читача, цілком імовірно, що він забажає ознайомитись і з іншими публікаціями її автора.

На думку С. В. Алексєєва, наука повинна не тільки переважати amatorів інтелектуально, а й «навчитися писати людською мовою, бути зрозумілою та приступною» [2]. Звісна річ, крім історичної, це стосується й багатьох інших наук, зокрема мовознавства. Та найголовніша користь, яку дають мовні знання вченому, – це активізація та вдосконалення

його розумової діяльності. Попри поширений серед нелінгвістів стереотип, мова не є лише засобом передавання думки. Не є вона й «оболонкою», «одягом» чи «пакунком» для вже готових думок. Мова – засіб для створення думки. «Думка не виражається в слові, а здійснюється в слові», – писав Л. С. Виготський [3: 963]. Мовлення – це те саме мислення, тільки предметне, матеріалізоване, переведене в чуттєву форму. Навіть якщо мовлення й не є предметним (як-от у випадку внутрішнього мовлення), воно не перестає відображати мисленнєвий процес. Мислення у своєму первозданному (дословесному) вигляді нечітке, розмите, безформне. На цьому етапі думка лишається туманною, ефемерною і може взагалі, майнувши в голові, безслідно зникнути. Слово як матеріальний знак дає змогу «вполювати» й зафіксувати ідеальну думку. Коли думка потрапляє на рейки відшліфованих сторіччями граматичних структур, то стає напрочуд чіткою та стрункою, а ми дістаємо змогу керувати нею. Ці граматичні структури виникли й закріпилися в мові в давні часи під впливом потреб мислення. Натомість, у наш час відбувається зворотний процес: «Саме мовлення примушує нас підпорядковувати наше мислення загальноприйнятим формам вираження» [1: 25]. Цей очевидний факт дав поштовх до розбудови відомої теорії мовної відносності. Її сутність влучно сформулював М.Н. Епштейн: «Грамматика – це не те, що ми думаємо, а чим ми думаємо, коли говоримо, ба навіть те, що думає нами» [7: 205-206]. А ще влучніше – Оскар Вайльд: «Мова – не донька, а мати думки». І якщо сучасники «батька парадоксів» сприймали цей його вислів не інакше як насмішку зі здорового глузду, то сьогодні ми бачимо, що раціональне зерно тут-таки є. Записана думка стає і сформованою, і сформульованою, і збереженою. Завдяки тому, що лексика й грамматика єдині для всіх носіїв певної мови, омовлена думка стає зрозумілою для інших. Хоч як дивно, стає вона зрозумілішою і для самого свого автора. Записуючи думку, ще не зовсім ясну для нас, ми її краще усвідомлюємо. Американський історик Д. Бурстін зізнавався: «Я пишу для того, щоб зрозуміти, що я думаю» [цит. за 8: 166]. Справді, складання тексту – дієвий засіб не тільки для оприлюднення, а й для унаочнення, прояснення власних думок, засіб виявити приховані помилки та прогалини в міркуваннях.

Психолог Г. С. Костюк відзначав, що коли учні аналізують будову речення, виділяючи в ньому окремі члени, вони тим самим навчаються аналізувати будову власних думок, навчаються свідомо й довільно їх викладати [5: 247]. Утім, це стосується не тільки учнів. Добираючи синоніми, будуючи й перебудовуючи фрази, складаючи композицію тексту, всі ми краще усвідомлюємо і свої думки, і хід своїх міркувань.

Отже, мова допомагає нам робити свою справу не механічно, а осмислено. Проблематика вивчення дисципліни «Українська мова в науці» не може не позначитися на фаховому мовленні, і науковому зокрема. Спостереження за мовним аграрним середовищем дає підстави для висновку, що аграрна справа, як не прикро, виразно наслідують значну кількість росіянізмів (*учбовий процес, на протязі навчального року, приймати участь у конференції, проводити міроприємство, займає посаду агронома, повістка дня засідання ради, семидесятивідсотковий показник якісної успішності, учена ступінь, екзамен по математиці* – замість навчальний процес, протягом навчального року, брати участь у конференції, обіймає посаду агронома, порядок денний засідання ради, сімдесятивідсотковий показник якісної успішності, учений ступінь, екзамен з математики).

Мовностилістичне студіювання наукових досліджень засвідчує невисокий рівень мовної культури, простежується брак знань: у вживанні слів та словосполук (*виключення замість виняток; вияснити замість з'ясувати; співпадати замість збігатися; по крайній мірі замість принаймні, щонайменше; безчисленний замість незліченний; у зв'язку з замість з огляду на це; у науковій роботі зустрічаються терміни замість у науковій роботі трапляються, простежуються (є) терміни; вірна відповідь замість правильна відповідь; задавати / задати питання замість питати, запитувати, запитати, ставити, поставити питання (запитання); приймати / прийняти міри замість вживати / вжити заходів; приймати / прийняти участь у конференції замість брати / взяти участь); у творенні та вживанні форм слів (*конфлікта замість конфлікту; з розвитком інтелекта замість інтелекту; акту**

обстеження спортсменів замість акта у значенні документа; фахового терміну замість терміна; терміна проведення експеримента замість терміну проведення експерименту; один слухач із п'ятидесяти замість один слухач із п'ятдесяти; більш точнішого показника замість точнішого показника; менш раціональніший метод дослідження замість менш раціональний метод дослідження; самі цікаві результати наукового дослідження замість найцікавіші (найвагоміші, найважливіші) результати наукового дослідження; у вживанні деяких морфологічних одиниць, зокрема похідних прийменників з неправильними формами іменників (згідно чинної програми замість згідно з чинною програмою; у порівнянні з минулим роком замість порівняно з минулим роком); у функціонуванні дієприкметників (існуючі теорії, підходи, думки замість відомі теорії...; координуюча рада замість координаційна рада, рада, що координує; оздоровлюючий ефект замість оздоровлювальний ефект) тощо.

Отже, у молодого науковця передусім має бути сформована установка й усвідомлена готовність щодо оволодіння законами наукового мовлення, або законами мисленнєво-мовленнєвої діяльності, в основу яких покладено риторичні принципи (*virtutes elocutiones*) кількості – дозованості висловлювання; якості – етос мовця; відношення – релевантності й відповідності темі висловлювання; елокутивності мовлення – правильності, ясності, виразності, доступності, багатства. Ці принципи, на думку В. Дем'янкова, є найважливішими імплікатурами мовної поведінки особистості. Навряд чи нині, у 20-х роках ХХІ ст. серед учених знайдуться затяті «технократи», які настільки зневажають мову, що нехтують коми або вдовольняються запасом у триста слів. Та все ж навички писемного мовлення серед українських науковців залишають бажати кращого. Часто їхні публікації потребують більше мовного, ніж фахового редагування. Пересічний автор розуміє, навіщо йому прагнути якнайвищого наукового рівня своїх праць. Для цього передбачено вагомі стимули – як матеріальні, так і моральні. Натомість для підвищення мовного рівня таких стимулів майже немає.

Висновок

Отже, формування й удосконалення мовленнєвої наукової культури молодих дослідників в умовах стрімкого розвитку науки, високої культурно-трансляційної здатності української мови і її знакових наукових продуктів залишається актуальною проблемою і потребує пильної уваги викладачів вищої школи. Тому-то порушена проблема культури наукової мови буде актуальною завжди.

Література

1. Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка / Пер. с фр. – М.: Изд-во иностр. лит-ры, 1955. 416 с.
2. Володихин Д. М. Эра честности [Интервью с С. В. Алексеевым] // Политический журналъ. 2008. 21 янв. № 1 (178). Режим доступу: <http://www.politjournal.ru/index.php?action=Articles&dirid=166&tek=7853&issue=212>.
3. Выготский Л. С. Психология развития человека. М.: Смысл, 2005. 1135 с.
4. Жинкин Н. И. Психологические основы развития речи // В защиту живого слова: Сб. статей / Сост. В. Я. Коровина. М.: Просвещение, 1966. С. 5-25.
5. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. К.: Рад. школа, 1989. 608 с.
6. Макеева В. Н. История создания «Российской грамматики» М. В. Ломоносова. М.-Л.: Изд-во АН СССР, 1961. 173 с.
7. Эпштейн М. Н. О творческом потенциале русского языка: Грамматика переходности и транзитивное общество // Знамя. 2007. № 3. С. 193-207.

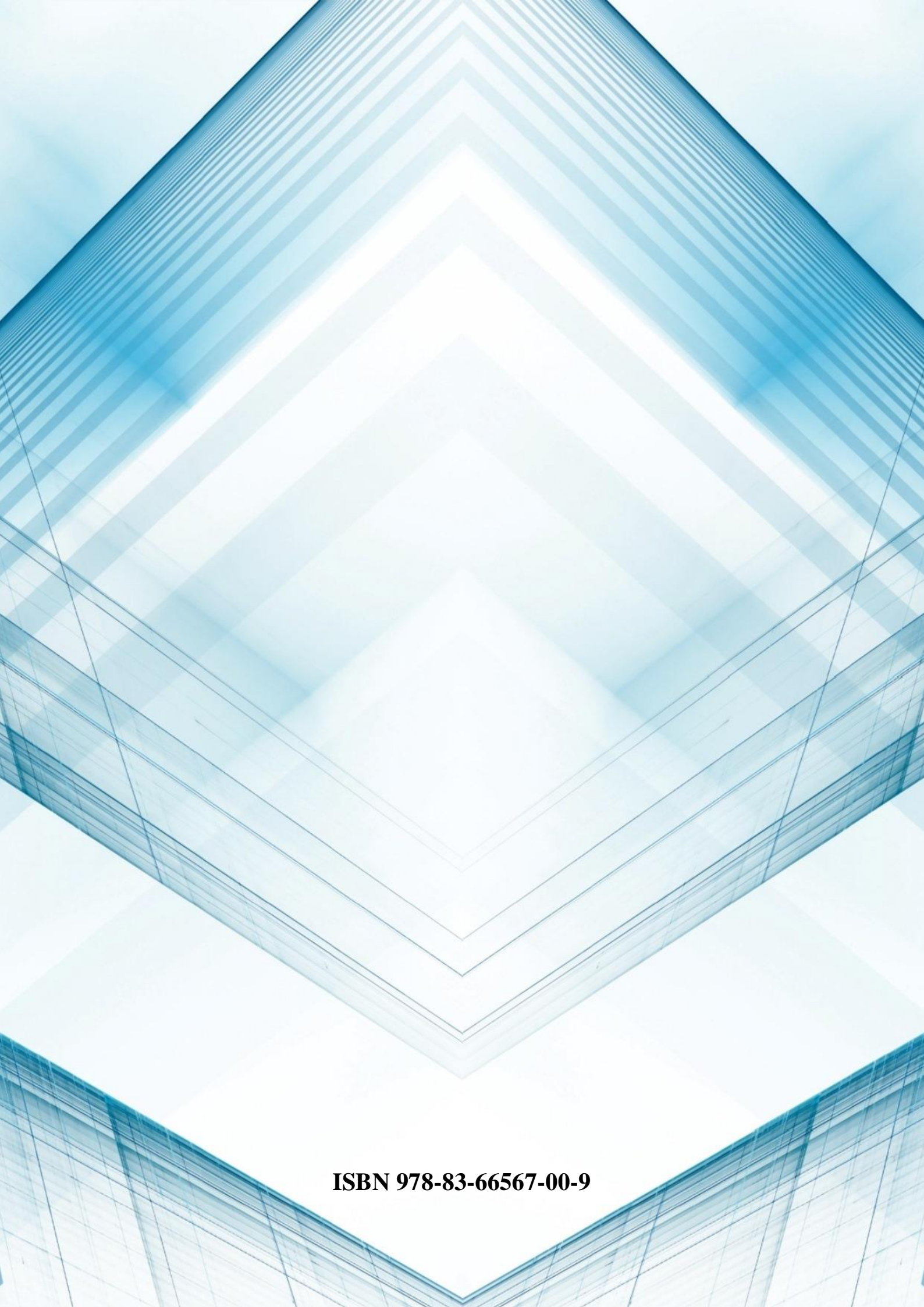
8. Trimble J. R. *Writing with Style: Conversations on the Art of Writing*. 2nd ed. New York: Prentice Hall, 2000. 198 p.

References

1. Balli S. *General linguistics and questions of the French language* [Obschaya lingvistika i voprosy franzyzkogo yazyka] / Per. with fr. – M.: Foreign publisher. lit.-ri, 1955. 416 p.
2. Boloduxun D. M. *The era of honesty* [Era chestnosti] [Interview with S. V. Alekseev] // Political Journal. 2008. Jan 21 No. 1 (178). Access mode: <http://www.politjournal.ru/index.php?Action=Articles&dirid=166&tek=7853&issue=212>.
3. Vygotsky L. S. *Psychology of human development*. [Psihologia rozvitiia cheloveka] M.: Sense, 2005. 1135 p.
4. Zhinkin N. I. *Psychological bases of speech development // In defense of the living word: [psyhologicheskie osnovy razvitiya rechi, v zaschity svoego slova]* Sat. articles / Comp. V. Ya. Cowhide. M.: Enlightenment, 1966. P. 5-25.
5. Kostyuk G. S. *Educational process and mental development of the individual* [Navchalno-vyhovnyi prostes i psyhichni rozvytok osobystosti]. K.: Glad. school, 1989. 608 p.
6. Makeeva V. N. *History of the creation of "Russian Grammar"* [Istoriya sozdania "Rosyiskoi gramatiki"] Lomonosov M. L.: Publishing House of the USSR Academy of Sciences, 1961. 173 p.
7. Epstein M. N. *On the creative potential of the Russian language: Grammar of transitivity and transitive society* [O tvorcheskom potentseale ryskogo yazyka] // Znamya. 2007. № 3. S. 193-207.
9. Trimble J. R. *Writing with Style: Conversations on the Art of Writing*. 2nd ed. New York: Prentice Hall, 2000. 198 p.

Author's Information:

Valentyna Tymkova – PhD in Philology, Associate Professor, Ukrainian and Foreign Languages Department, Vinnytsia National Agrarian University, Vinnytsia, Ukraine.

ISBN 978-83-66567-00-9